

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
27 серпня 2026 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Тетяна СКЛЯРОВА, 1997 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет» за спеціальністю «Право», завідувач сектору договірної роботи, запобігання та виявлення корупції відділу правового забезпечення та претензійно-позовної роботи Комунальної установи «Управління спільною власністю територіальних громад» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, від «25» червня 2026 року № 383/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Тетяни КАРАБІН, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Рецензентів –	Ігоря ПИРОГИ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Наталії ПЕТРЕЦЬКОЇ, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Офіційних опонентів –	Олени ГУЛАК, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України Дмитра СЕЛІХОВА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри теорії держави та права навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ

на засіданні «27» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Тетяні СКЛЯРОВІЙ на підставі публічного захисту дисертації «Адміністративно-правові засади управління комунальним майном в Україні».

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Вероніка БЕРЧ, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених Тетяною СКЛЯРОВОЮ досліджень та має істотне значення для правової галузі. Дисертація є

комплексним науковим дослідженням інституту комунальної власності та управління нею в Україні, здійсненим на основі поєднання історико-правового, системного, порівняльно-правового та інституційного підходів з урахуванням процесів децентралізації, європейської інтеграції, дії воєнного стану та імплементації належної правової процедури та принципів належного врядування. Результати здобувачки, викладені у дисертації, узгоджуються з вимогами, визначеними в пункті 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації та 2 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Зазначене відповідає пунктам 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Склярова Т. А. Характеристика правового статусу балансоутримувача комунального майна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. № 87. Ч. 2. С. 41-46.

2. Склярова Т. А. Основні ознаки управління комунальним майном. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 705-709.

3. Склярова Т. А. Узуфрукт комунального майна: правова природа та управлінські перспективи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 6. Том 1. С. 403-407.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Тетяна КАРАБІН, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У підрозділі 1.2, де авторка пропонує класифікацію об'єктів комунальної власності за цільовим призначенням, економічною ефективністю, правовим режимом, не виокремлено такий блок, як об'єкти благоустрою (парки, сквери, зелені насадження, дитячі та спортивні майданчики, вулично-дорожня мережа, елементи освітлення тощо). Ці об'єкти мають виражену соціальну функцію та обмежену оборотоздатність (як правило, не підлягають приватизації чи оренді з комерційною метою), тому їх варто було б розглянути як окрему підкатегорію в запропонованій класифікації, оскільки саме в питаннях управління такими об'єктами найгостріше проявляється конфлікт між приватними економічними інтересами та публічним інтересом громади, на що дисертантка і звертає увагу у своєму дослідженні.

Ігор ПИРОГА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У підрозділі 1.2 дисертантка ґрунтовно аналізує правовий статус територіальної громади як первинного суб'єкта права комунальної власності, розкриваючи зміст цього поняття через територіальний, соціологічний, конституційно-правовий та економічний критерії, а також окреслюючи ієрархію суб'єктів системи місцевого самоврядування (с. 49–53 дисертації). Водночас доцільно було б більш детально

розмежувати поняття суб'єкта права комунальної власності (яким, за змістом статей 142, 143 Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є територіальна громада) та суб'єктів здійснення цього права (сільських, селищних, міських рад, їх виконавчих органів), приділивши більше уваги юридичному механізму реалізації правомочностей громади через органи місцевого самоврядування. Поглибленого висвітлення, зокрема, потребують: співвідношення форм безпосереднього здійснення громадою правомочностей власника (місцевий референдум, загальні збори громадян) із представницькою моделлю; нормативно визначені межі дискреції органів, уповноважених діяти від імені громади; правові наслідки виходу таких органів за межі інтересів територіальної громади при розпорядженні комунальним майном. Чітке розмежування зазначених категорій має не лише теоретичне, а й безпосереднє прикладне значення, оскільки визначає належного відповідача у майнових спорах та межі відповідальності органів місцевого самоврядування, і його бажано конкретизувати під час публічного захисту.

2. У підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження авторкою виокремлено найбільш проблемні аспекти розпорядження комунальним майном: відсутність чітких критеріїв формування Переліків першого та другого типу об'єктів оренди, недостатню стабільність таких переліків, а також вразливість електронних аукціонів до маніпуляцій недобросовісних учасників, зокрема з огляду на законодавчо передбачене зниження стартової ціни (стартової орендної плати) на 50 відсотків у разі повторного аукціону (с. 118–126 дисертації). Утім, наведеним висновкам, які ґрунтуються переважно на аналізі нормативних конструкцій, бракує підкріплення конкретними прикладами із правозастосовної практики. Наведення матеріалів судової практики (зокрема, правових позицій Верховного Суду у спорах щодо включення об'єктів до відповідних переліків чи визнання результатів аукціонів недійсними), практики діяльності органів місцевого самоврядування або узагальнених даних електронних торгових систем щодо частоти зривів торгів і повторних аукціонів дозволило б більш наочно продемонструвати характер виявлених проблем, емпірично верифікувати тезу про суто теоретичний характер підстав для відмови у включенні майна до переліків (стаття 7 Закону України «Про оренду державного та комунального майна») та підсилити аргументацію висновків щодо недоліків чинних механізмів оренди і приватизації. Бажано, щоб під час захисту дисертантка проілюструвала відповідні висновки конкретними прикладами.

3. Позитивно оцінюючи здійснений у підрозділі 3.1 компаративно-правовий аналіз організації місцевого самоврядування та управління муніципальною власністю у США (на прикладі Сан-Франциско і Нью-Йорка), Франції, ФРН, Польщі, Чеській Республіці, Швейцарії та Японії, слід відзначити, що акцент у ньому зроблено переважно на позитивних аспектах функціонування відповідних систем – автономії місцевих органів влади, фінансовій самостійності та залученні громадян, що дозволило авторці сформулювати узагальнюючі висновки про ефективність децентралізованих моделей управління муніципальним майном (с. 155–171 дисертації). Водночас недостатньо враховано можливі обмеження та проблемні аспекти імплементації відповідних підходів в українських умовах: принципові відмінності конституційних моделей (зокрема, федеративний устрій США та Швейцарії на противагу унітарному устрою України), різний рівень інституційної та фінансової спроможності територіальних громад, правові й економічні відмінності між державами, а також особливі обмеження, зумовлені дією правового режиму воєнного стану. Поза увагою залишилися й ризики механічного запозичення іноземного досвіду без належної адаптації до національної правової системи.

У зв'язку з цим під час публічного захисту бажано конкретизувати, які саме елементи проаналізованого зарубіжного досвіду, за яких умов та в якій послідовності можуть бути імплементовані в Україні, а також окреслити критерії їх адаптації до вітчизняних правових реалій.

Наталія ПЕТРЕЦЬКА, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. Для такої професійної та ґрунтовної праці доречно було б запропонувати конкретні механізми участі громади у забезпеченні прозорості управління комунальним майном, адже лише загальна згадка про контроль не усуває ризиків централізації та недовіри. Авторка теоретично обґрунтовує принципи належного врядування (Good Governance), проте на практиці кожна нова реформа створює ризики для прозорості. Особливої ваги набуває сміливий опис маніпуляцій з електронними аукціонами (с.124), що лише підсилює актуальність потреби у реальних інструментах громадського контролю. На нашу думку, доцільно було розглянути такі механізми, як відкриті бюджети з онлайн-доступом до інформації про доходи й витрати від використання комунального майна або незалежний аудит представників громади з публікацією результатів, а також дієві механізми притягнення до відповідальності тощо.

2. Дисертантка послідовно керується чинним законодавством і використовує термін «балансоутримувач» без власної дефініції. Важливим результатом є її аргументована пропозиція (Розділі 3) замінити цей термін на «управитель» (с.191), що точніше відображає функціональне призначення суб'єкта управління та відкриває можливість розширення його компетенції. Авторка слушно наголошує на необхідності наділення управителя правом стратегічного планування, участі у приватизації, оренді та концесії, а також укладення угод від імені громади. Це дозволяє перейти від формальної моделі обліку до більш ефективної системи управління комунальною власністю, зорієнтованої на інтереси громади та сталий розвиток (с.186-192). Водночас така пропозиція перегукується з китайською моделлю стратегічного управління майном, яка діє в умовах централізованої системи. Це актуалізує потребу у належному механізмі контролю громади, а саме законодавчих запобіжниках, щоб уникнути ризику перетворення управителя на елемент централізованої вертикалі.

3. Викликає певні сумніви пропозиція щодо позбавлення балансоутримувачів права орендодавця (с.190), адже це може обмежити можливості громад та суб'єктів, які не мають достатнього фінансування для купівлі майна, але здатні ефективно його використовувати через оренду. Відсутність інструменту оренди створює ризик надмірної приватизації та фактичного звуження комунального фонду, що ставить під питання функціональність управителя як суб'єкта стратегічного управління.

4. Аналіз положень Розділу 2, п.3 дисертації засвідчує, що в умовах воєнного стану управління комунальним майном може здійснюватися державою через військові адміністрації, включно з можливістю реквізиції. Такий підхід, хоча й виправданий надзвичайними обставинами, ставить під сумнів демократичний характер управління, адже громада фактично позбавляється реального контролю над власним майном. Це відкриває поле для дискусії: чи не перетвориться модель «управителя» на елемент централізованої вертикалі, що може суперечити принципам місцевого самоврядування навіть у мирний час. Загальна згадка авторки про баланс між публічним інтересом і демократичним врядуванням (Висновки п.6, п.8,) потребує конкретизації механізмів участі громади. Водночас залишаються відкритими питання щодо механізмів уникнення двовладдя та

забезпечення реального контролю громади. Важливо деталізувати критерії нездійснення повноважень органами місцевого самоврядування, аби уникнути дискреції та правової невизначеності.

Олена ГУЛАК, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України:

1. Зважаючи на адміністративно-правовий характер дослідження, формування теми з початковою складовою «адміністративно-правові засади», видається, що зміст розділів дисертації, зокрема: «Загальна характеристика комунальної власності в Україні», «Правові механізми управління комунальним майном в Україні» та «Підвищення ефективності управління комунальним майном в Україні» не у повній мірі акцентує увагу саме на «адміністративно-правових засадах». Навіть, враховуючи, всебічний аналіз управління правом комунальної власності, розмежування особливостей управління державною і комунальною власністю, виокремлення відповідних суб'єктів управління, окреслення відсутності чітких законодавчих визначень і комплексного регулювання порядку управління спільною власністю територіальних громад, надання визначення терміну «управління комунальним майном» та інших наукових здобутків авторки, аналіз та розкриття засадничих адміністративно-правових засад щодо предмету дослідження вбачається вкрай слушним. Тим паче, як вірно зазначає авторка, проблематика дослідження межує з іншими галузями права. Зокрема, і в рубриці «Практичне значення отриманих результатів», зазначено, що «викладені в дослідженні теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у освітньому та науково-методичному процесі – під час підготовки навчальних курсів і методичних матеріалів з дисциплін «Муніципальне право», «Публічне управління», «Конституційне право України», «Конституційне право зарубіжних країн», «Господарське право»... ».

2. Так само, дещо дискусійним видається структура змісту наукового дослідження, де в двох окремих розділах здійснюється аналіз близьких, якщо не тотожних, питань. Зокрема, підрозділ 1.2 присвячений «характеристиці комунальної власності як виду публічної власності», а 2.1 – «теоретико-правовим проблемам визначення поняття управління комунальним майном і ролі держави у формуванні політики у цій сфері». Хотілось би почути аргументацію авторки щодо саме такого розподілу аналізованих питань в межах досліджуваної проблематики.

3. Не зважаючи на потужну джерельну базу наукового дослідження, використання значного обсягу наукових, нормативних та правозастосовних джерел, власне у самому «Вступі» авторка не здійснила аналіз ступеню наукової дослідженості визначеної нею проблематики.

4. На с. 4 авторкою «висвітлено роль держави у сфері управління комунальною власністю, яка, з одного боку, проявляється через нормативне регулювання, нагляд та фінансову підтримку, а з іншого – вимагає делікатного балансування між контрольними функціями й конституційно гарантованою автономією органів місцевого самоврядування». У цілому, погоджуючись щодо означеного, маємо зауважити, що, на нашу думку, термін «нагляд» у даному контексті є недоречним. Позаяк, не зважаючи на нормативні протиріччя стосовно термінологічного апарату «контроль/нагляд», все ж, у спільноті науковців-правників наразі існує стала позиція щодо розмежування таких категорій, а відтак, здійснення «нагляду» покладено лише на прокуратуру, тоді як до контролю долучена держава та її уповноважені органи у широкому розумінні цього терміну.

Так само, авторка, на с. 62-63 дисертаційного дослідження, щоправда цитуючи іншого науковця, зазначає, що: «У наукових дослідженнях, враховуючи особливості громадського контролю в публічному управлінні, до функцій останнього відносять: «...здійснення нагляду за станом справ у різних сферах суспільного життя через встановлення відповідності визначеним у державі стандартам, правилам, регламентам», – тим самим не розмежовуючи ці дві категорії.

5. Попри значну увагу до зарубіжного досвіду, порівняльно-правовий компонент роботи в окремих частинах має переважно описовий характер. Авторка аналізує моделі організації місцевого самоврядування та управління муніципальною власністю окремих європейських держав, США та Японії і робить висновки щодо того, що «модель місцевого самоврядування в США, Швейцарії, а також у країнах Центральної та Східної Європи, зокрема Польщі, Словаччині та Грузії, є важливим орієнтиром для України, яка перебуває на етапі реалізації реформи децентралізації». Водночас, авторкою не завжди достатньо чітко показано, які саме елементи зарубіжного досвіду можуть бути імплементовані безпосередньо, які потребують істотної модифікації, а які не можуть бути перенесені через відмінності у правовій системі, інституційній культурі, фінансових спроможностях, структурі населення, демографічних викликах тощо. Тож було б доцільно, в ході публічного захисту, коротко зупинитися на досвіді кількох країн, який здобувачка вважає пріоритетним, в контексті перспектив апроксимації відповідного досвіду в Україні.

Дмитро СЕЛІХОВ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави та права навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ:

1. У підрозділі 1.1 здійснено ґрунтовний історико-правовий аналіз становлення комунальної власності та місцевого самоврядування в Україні. Водночас виклад має переважно описово-хронологічний характер, а зв'язок історичних етапів із сучасним станом правового регулювання простежується недостатньо чітко.

2. У підрозділі 2.1 дисертантка слушно звертає увагу на ризики надмірного втручання держави у сферу місцевого самоврядування, переконливо ілюструючи це практикою прокурорського представництва інтересів держави. Водночас у роботі не запропоновано чітких критеріїв, які б дозволяли на практиці розмежовувати легітимний державний контроль і надмірний вплив на автономію місцевого самоврядування. Орієнтиром для вироблення таких критеріїв могли б слугувати положення статті 8 Європейської хартії місцевого самоврядування та принцип пропорційності.

3. Позитивної оцінки заслуговує здійснений у підрозділі 2.3 аналіз особливостей оренди та приватизації комунального майна в умовах воєнного стану, зокрема положень Закону України № 2181-ІХ та постанови Кабінету Міністрів України від 27.05.2022 року № 634 (тимчасове звільнення окремих категорій орендарів від орендної плати, автоматичне продовження договорів, суттєве скорочення процедурних строків). Водночас авторська оцінка зосереджена переважно на позитивних ефектах спрощення процедур, тоді як його потенційні ризики залишилися поза належною увагою: скорочення строків оприлюднення інформації звужує коло потенційних учасників аукціонів і може обмежувати конкуренцію, спрощення процедур здатне знижувати прозорість прийняття рішень, а автоматична пролонгація – консервувати економічно неефективні договори. Під час публічного захисту бажано почути позицію дисертантки щодо механізмів, які могли б урівноважити оперативність управлінських рішень воєнного часу та гарантії конкуренції і прозорості.

4. Заслугує на підтримку пропозиція авторки замінити поняття «балансоутримувач» категорією «управитель» (підрозділ 3.2), що ґрунтується на переконливій критиці чинної моделі, зокрема відсутності єдиної законодавчої дефініції балансоутримувача. Разом із тим запропонована концепція потребує додаткового обґрунтування: дискусійними залишаються співвідношення повноважень управителя з виключними повноваженнями органів місцевого самоврядування, які діють від імені територіальної громади (стаття 143 Конституції України, статті 26, 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»), а також наслідки такої заміни для правового статусу наявних балансоутримувачів та долі укладених ними договорів.

Озвучені зауваження отримали всі необхідні пояснення з боку дисертанта, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Тетяни СКЛЯРОВОЇ.

Результати відкритого голосування:

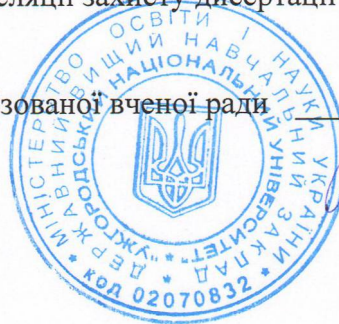
«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Тетяні СКЛЯРОВІЙ ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Тетяна КАРАБІН